

VÄRMLAND

Studiecirkeln

I en studiecirkel bestämmer deltagare och cirkelledare tillsammans studiernas inriktning. Det är bra att redan i början diskutera hur ni tycker att arbetet bör gå till, hur ofta ni vill träffas och vilket arbetstempo ni önskar hålla.

Första sammankomsten presenterar ni er förstås för varandra i cirkeln, antecknar varandras namn, adresser och telefonnummer. Berätta varför ni har valt just denna cirkel och vad ni väntar er av studierna.

I en studiecirkel som fungerar bra är alla aktiva i arbetet. Ta gärna upp och diskutera hur ni kan arbeta tillsammans så att alla kommer till tals. Kan ni läsa mellan sammankomsterna eller utföra något annat arbete då? Ni kan t.ex. dela upp mellan er att ta reda på faktauppgifter som inte finns med i boken.

Bläddra igenom studiematerialet tillsammans. Läs innehållsförteckningen och försök att få en uppfattning om innehållet. Bestäm vilka avsnitt som förtjänar en grundlig behandling och välj ut discussionsfrågor som intresserar er! Nöj er inte med bokens förslag till discussionsfrågor, utan formulera egna frågor som kanske passar bättre till den inriktning ni vill ge studierna.

Tilläggsmaterial

Boken Värmland ger en översiktlig bild av landskapet. Cirklar som vill studera Värmland mer ingående ur olika synvinklar kan ha stor nytta av att skaffa kompletterande litteratur. Se litteraturlistan s. 186. Det går att beställa böcker vid alla kommunala bibliotek.

Vill ni läsa skönlitteratur med anknytning till Värmland? Skönlitteraturen kan ibland säga mer än en faktatext om hur det verkligen är att bo och leva i en särskild del av landet. I kapitlet ”Klassikerna och berättartraditionen” finns en hel rad författare, boktitlar och dikter uppräknade. Be också biblioteket om

tips. Kanske kan ni turas om att göra korta inledningar om det ni läst.

Kartor över Värmland kan berika studiearbetet mycket, både detaljerade kartor och översiktskartor. Utnyttja dem som finns i boken och skaffa åtminstone en gemensam karta i större skala till cirkeln, t.ex. den som ni kan få från Värmlands Turistråd. Många Ortsnamn nämns i texten och det kan vara spännande att följa ett beskrivet skeende på kartan. En sådan karta har ni också stor nytta av om ni planerar en resa som avslutning på studiearbetet.

Det är intressant att följa lokalpressen: se s. 7 i boken. Via det som skrivs i tidningarna kommer ni i närkontakt med vad som händer i landskapet även om cirkeln pågår i en helt annan landsända. Enklast gör man det förstås via Internet. En annan möjlighet är att korttidsprenumerera på en tidning, t.ex. Värmlands Folkblad eller Nya Wermlandstidningen, medan cirkeln pågår och dela på kostnaderna.

Ta gärna del av kommunernas information och turistinformationen, som ofta är välgjord och sakligt intressant. Ni kan vända er till Värmlands Turistråd, Tage Erlandersgatan 652 20 Karlstad, Tel. 054-22 25 50.

Om några i cirkeln har tillgång till Internet kan ni dela på att göra de sökningar mellan sammankomsterna som ger er de tilläggsinformationer ni vill ha i cirkeln. Exempelvis kan ni den vägen få fram fakta om Värmlands näringsliv och mängder av turistinformation. Här är några hemsidor att börja söka på:

www.varmland.se är en bra startsida med många länkar bl.a. till kommuner och turism.

www.varmland.org är turistrådets hemsida med sevärdhets- och evenemangsuppgifter, länkar till lokala turistbyråer m.m.

www.s.lst.se är länsstyrelsens hemsida som presenterar länet i stort.

www.wermlandsmuseum.se som bl.a. tar er med på en kulturhistorisk rundtur genom olika delar av Värmland.

www.regionfakta.com innehåller intressant statistik.

Lokaltidningar på webben kan ni t.ex. läsa på adresserna www.vfb.se och www.nwt.se.

En resa i Värmland

Tänker ni avsluta studierna med att resa runt i Värmland, så har ni god hjälp av kapitlet Värmland du sköna när ni planerar resan. Vad behöver ni förbereda? Vad vill ni se, vilka miljöer har ni blivit särskilt intresserade av?

Behöver ni skaffa informationsmaterial? Hur ska ni åka dit? Måste ni kontakta folk i förväg för att kunna göra bra studiebesök? Vad kostar alltsammans? Vem tar reda på vad?

När ni slutar

I slutet av er studiecirkel är det värt att diskutera hur arbetet har fungerat. Motsvarade cirkeln era förväntningar? Skulle ni vilja lägga upp en annan cirkel annorlunda? Vad anser ni om boken? Skriv gärna till "Redaktören för landskapsstudier, Bilda Förlag, Box 42 053, 126 13 Stockholm" och berätta om cirkelarbetet och hur ni tycker att boken kan förbättras!

Vill ni fortsätta studierna med en annan landskapsbok eller skulle ni vilja pröva på något nytt ämne?

Frågor att samtala om

De samtalsfrågor som följer här är delvis rätt omfattande och ni kan själva välja ut dem som intresserar er mest. Och, komplettera med egna frågeställningar som ni vill diskutera!

Natur i vargens landskap

- Kapitlet börjar med en snabbsummering av Värmlands geologi. Har ni klart för er i stora drag hur det gått till när Sverige bildades från "tidernas begynnelse"? Läs gärna mer, t.ex. i Sveriges nationalatlas, delen "Berg och jord".
- Författaren berättar om inlandsisen som form-

givare av landskapet. Vilka istidsspår är lättast att lägga märke till tycker ni själva? Vilka är vanligast i era hemtrakter?

- Värmland är ett skogslandskap. Gäller det ert eget landskap också? Vilken typ av skog trivs ni bäst med att gå i? Varför?
- Vilka av de naturtyper/miljöer som presenteras intresserar er mest? Vad vill ni helst uppleva där?
- Våtmarker ses ibland som ganska värdelösa områden, lämpliga att exploatera ekonomiskt genom dikning, skogsplantering och torvtäkt. Instämmer ni? Hur tycker ni då att man ska värdera faran att många växt- och djurarter utrotas?
- Sjöar och vattendrag hotas av försurning. Vilka åtgärder tycker ni är rimligast?
- Är det värt att satsa pengar på att bevara det gamla odlingslandskapet? Lista argument för och emot.
- Vad säger författaren om olika naturvårdande insatser som behöver göras? Verkar de räcka enligt er mening?
- Låter det lockade att göra en flottfärd på Klarälven. Eller frestas ni mer av andra typer av vildmarksliv?
- Vilka erfarenheter och uppfattningar har ni om ordnade vandringsleder? Övervägande positiva eller negativa? Verkar det frestande att gå Finnskogsleden?
- Vilka tankar får ni när vargars rätt att leva i frihet diskuteras?
- Till sist, hur skulle ni sammanfatta vad som kännetecknar naturen i Värmland jämfört med ert eget landskap? Stämmer bilden som ges här med den bild ni tidigare har haft av Värmlands natur?

En värmländsk historia

- Finner ni något som verkar vara speciellt för just Värmland i skildringen av landskapets historia? Vad? Vad är det som ger ert eget landskaps historia dess särprägel?
- Färgen på en målad husvägg börjar flaga efter några år. Forntidens hållmålningar har klarat tusentals år, svindlar inte tanken? Vilka andra forntidsspår i Värmland verkar mest intressanta?

- Diskutera teorierna om landskapsnamnet. Vet ni något om ursprunget till andra landskaps namn?
- Varför grundades städer? Vad var det som avgjorde var i landskapet de grundades?
- Vad tycker ni att man ska göra efter en tragedi som den i Södra Råda? Försöka rekonstruera och bygga upp allt igen i minsta detalj? Nöja sig med att sätta upp en informationstavla och enkel modell på platsen? Något annat alternativ? Motivera.
- Jämför vad som hände i Värmland under stormaktstiden med något annat landskap som ni känner väl. Vilka likheter och skillnader ser ni?
- Vilken enskild historisk person tror ni har betytt mest för Värmlands utveckling? Varför?
- Diskutera vad Finnkulturen betytt för de värmländska skogsbygderna. Är det viktigt att bevara och visa upp den? Hur?
- Försök att sammanfatta det värmländska bergsbrukets historia. Beskriv i några meningar hur det utvecklades under varje århundrade från medeltidens slut.
- Vilka tror ni var de största för- och nackdelarna med att bo i ett brukssamhälle tror ni?
- Ser ni några likheter och skillnader när det gäller utvandringen respektive folkrörelsernas framväxt mellan Värmland och t.ex. Småland?
- Vilka var Värmlands största industrier på 1800-talet? Vilka är det idag? Ser ni något tydligt samband mellan då och nu?

Kända Värmlandsprofiler

- Idag är väl Fridolf Rhudin mest känd bland äldre pensionärer, eftersom han dog redan 1935. I vilka sammanhang har ni hört talas om honom?
- Försök formulera vad ni tycker är mest storslaget med L M Ericssons insats.
- Antyder det som skrivs om Elis i Taserud något om vad som är speciellt med Värmlandshistorier? Känner ni till liknande personligheter från ert eget landskap?
- Många instämmer nog i att Tage Erlander var stor både som politiker och personlighet. Vad tycker ni skilde honom från åtskilliga andra politiker? Vilka egna minnen har ni som är förknippade med honom?
- Många äldre har starka barndomsminnen av småtrollen Sotlugg och Linlugg. Vad tror ni låg bakom succén? Skulle den gå att upprepa bland barn idag? Varför/ varför inte?
- Vad menar ni låg bakom Monica Zetterlunds framgångar?
- I vilka sammanhang har ni hört talas om Solveig Ternström? Vilka tycker ni är hennes största insatser?
- Håkan Hagegård har inte bara en stor röst, han har också blivit folkkär. Varför tror ni?
- En mer internationellt känd värmlänning än Sven-Göran Eriksson är väl svårt att tänka sig idag. Han är hemtam lite varstans i världen men behåller ändå sin värmländska förankring. Vad säger det om honom som personlighet?
- Försök sammanfatta vad de nio profiler som presenteras i kapitlet har betytt för omvärldens bild av Värmland och värmlänningarna. Saknar ni någon värmlänning som ni tycker borde ha varit med på ”topplistan”?

Klassikerna och berättartraditionen

- Vad menar ni är det som gör en författare till en klassiker?
- Vilka favoriter har ni bland de klassiska Värmlandsberättarna? Vad har ni läst av vad de skrivit? Vilken bild av Värmland har de bidragit till att skapa?
- Vilka Värmlandsförfattare läste ni i skolan och vilket intryck gjorde de på er då?
- Försök formulera vad det speciella är med Selma Lagerlöf och Gustaf Fröding som gör dem så stora som författare.
- Vad var det hos Nils Ferlin som person och i hans diktning som gjorde honom så brett uppskattad?
- Vilka tycker ni bäst om av de senare generationernas värmländska författare? Vad är det i deras böcker ni faller för?
- Vore det roligt att låna diktsamlingar på biblioteket och läsa någon/några passande dikter vid varje cirkelsammankomst? Eller kanske ni finner det mer lockande att dela upp mellan er att läsa ett antal ”Värmlandsromaner” och skildra dem kort vid olika sammankomster?

Ett rikt kulturliv

- Vad tror ni det beror på att kulturlivet blommar mer rikt i vissa landsändar, som t.ex. i Värmland, än i andra?
- Vilka uppgifter är viktigast för ett länsmuseum enligt er uppfattning? Vilka andra slag av museer skulle ni vilja se mer av under en resa i Värmland?
- Vad skulle ni vilja se av konst med anknytning till Värmland? Se boken s. 133–141. Är det någon av konstnärerna som verkar särskilt spännande?
- Vilket intryck gör texten om Rackstadkolonin på er? Vad skulle ni helst vilja se under ett besök på Rackstadmuseet?
- Musik från Värmland – tänker ni på folkmusik eller andra slag av musik i första hand?
- Visste ni att det sätts upp så mycket bra teater i Värmland? Kanske går det att kombinera en rundresa i Värmland med någon sommarteaterföreställning. Rådfråga Värmlands Turistråd eller de lokala turistbyråerna.

Värmland du sköna

- Vad lockar er mest av herrgårdar, kyrkor, stadsmiljöer, minnesmärken för historiska händelser, fornminnen, museer, evenemang, vackra naturscenerier? Vilka är era fem ”favoritsevärdheter”?
- Hur mycket tycker ni att kunskaper om en ort eller plats historia berikar upplevelsorna under en resa?
- Vad kan man lära sig om en stad genom att studera dess bebyggelse från skilda epoker?
- Gör med ledning av tipsen i kapitlet en plan för en egen resa för cirkeln i Värmland. Kan ni enas om vad som är mest värt att se och uppleva?
- Till sist, vilken bild hade ni av landskapet Värmland i början av studierna och hur har den bilden förändrats?

BILDA FÖRLAG

Box 42 053, 126 13 Stockholm, Tel. 08-709 04 00

Får kopieras fritt

ISBN 91-574-7610-1